

*İlköğretim Birinci Sınıfta Okuma ve Yazma Eğitime Ailenin Katkı Düzeyinin Belirlenmesi**

Simay ŞAHİN¹
Belma TUĞRUL²

Öz

Araştırmanın amacı, birinci sınıf kademesi öğrencilerinin okuma yazma eğitimine aile bireylerinin katılım düzeylerinin belirlenmesidir. Çalışma kapsamında İstanbul ilinde bulunan farklı eğitim kurumlarının birinci sınıf şubelerinden başarı ile bir üst sınıfa geçmiş 200 adet öğrenci ve aileleri ile yüz yüze anket tekniği kullanılarak veriler toplanmıştır. Anket formlarında ailenin demografik özellikleri, öğrencinin eğitim bilgileri, öğrencinin okuma yazma alışkanlıkları, ailenin okuma ve yazma eğitimine katılım düzeyinin belirlenmesine yönelik sorular ve öğrencinin okuma ve yazmayı hangi düzeyde öğrendiklerinin tespitine ilişkin kazanımlar bulunmaktadır. Ailelerin demografik özellikleri, okul öncesi eğitim alma durumunun, okul öncesi eğitim aldığı okul türü ve süresinin, devam ettikleri okul türünün çocuğun okuma ve yazma başarısını önemli ölçüde etkilediği belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Okuma ve yazma, ilköğretim birinci sınıf, aile katkısı

¹ * Bu çalışma Prof. Dr. Belma Tuğrul danışmanlığında Araştırmacı Simay Şahin'in "İlköğretim 1. Sınıfta Okuma ve Yazma Eğitime Ailenin Katkı Düzeyinin Belirlenmesi" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Aydın Üniversitesi İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, simay.sahin@outlook.com

² Prof. Dr., İstanbul Aydın Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dalı, belmatugrul@aydin.edu.tr

Determination of Family Contribution to First Grade Students' Literacy Education

Abstract

Main purpose of this research is to identify family's contribution to literacy among 1st grade students. During the process, 200 surveys were filled out with families and students who have successfully passed to the next grade across the elementary schools located in Istanbul. These surveys consist of questions about the demographic features of the families, educational background of the student, reading and writing habits of the student, questions determining family's contribution to literacy and acquisitions about literacy level of the student. The results of the study demonstrate that demographical features of families, participation in a preschool education, type and duration of preschool education, type of the subsequent educational institution have a significant effect on learning literacy. Female students were much more successful in learning literacy than the male students. It was observed that success levels of the students who had a preschool education were higher than others; success level was proportional with the length of preschool education. It was also observed that children who were treated in a democratic manner and who witnessed their parents reading at home were outstandingly successful.

Keywords: Reading and writing, first grade student, family contribution, literacy

GİRİŞ

İlk okuma yazma; okuryazar olma, okuryazarlık düzeyine gelme yolunda gösterilen çabaların, yapılan çalışmaların tümüdür (Yeleşen, 1997). İlk okuma yazmada temel hedef çocuğun okuma yazma becerisi kazanmasının yanında hızlı, doğru ve anlayarak okumasını sağlamak ve işlevsel bir yazma becerisi kazandırmaktır (Çelenk, 2002). Eğitim, ailede başlar; okulda geliştirilir. Bu sebeple okul yıllarında öğretmenlerin kazandırmak istediği beceri ve alışkanlıklar, ancak ailenin desteği ile kalıcı ve sürekli hale gelebilir. Aile, henüz işin başındayken, okuldaki okuryazarlık çalışmalarını izler; okuldaki eğitime evde destek olursa çocuk daha nitelikli bir okuyucu olur, okuma yazmadaki zorlukları daha kolay aşar (Aşıcı, 2010). Aile katılımı, aile ve çocukların birbirleri ile evde geçirdikleri zamanın eğitimin etkinliğinin artırılmasına yönelik katkısı olarak tanımlanmaktadır (Becker Epstein, 1982).

Çocuk ve gençlerin ruhsal sağlıkları, problemleri ile ailenin durum ve tutumu arasında büyük bir ilişki söz konusudur (Ekşi, 1990). Ailenin eğitsel ortamı, öğrencinin okulda öğrendiklerini pekiştirebilir veya köreltebilir (Başaran, 1996). Çocuğa okuma alışkanlığı kazandırmada ebeveynlere düşen sorumluklar, en az çocukların fiziksel gelişimindeki sorumlulukları kadar önemlidir. Ailelerinin çocuğun eğitim faaliyetlerine katılımı arttıkça çocukların okuma ve okuduğunu anlama becerilerindeki başarılarının da arttığı belirlenmiştir (Jordan, Snow ve Porche, 2000; Mullis, Mullis, Cornille, Ritchson ve Sullender, 2004). Ailenin çocuğun eğitim sürecine katılımı; ailenin sosyo-ekonomik durumu, ailenin öğrenim ve kültür durumu, gelir düzeyi gibi belirli yapısal karakteristiklere bağlıdır. Bunların dışında aile büyüklüğü, aile içi ilişkiler, aile içindeki ölümler, cinsiyet rolleri ile yetkinin tayini ve çocuğun kardeşler içerisindeki sırası gibi faktörler de aile katılımına etki etmektedir (Anderson ve Minke, 2007; Kınca, 1993; Oktay, 2002). Çocukların gelişimi her öğrenim kademesinde; öğretmen, program, fiziksel donanım (materyal), aile ve çevre gibi değişkenlerin etkisi altındadır. Tüm bu değişkenler çocuğun öğrenim yaşantısını çeşitli boyutlarda etkilerken, eğitimciler öğrenim sürecinin sorumluluğunu üstlenen temel öğeyi oluşturmaktadır (Tuğrul, 1993).

Çelenk (2003b), çocuğuna eğitim desteği sağlayan ailelerin çocuklarının okul başarılarının daha da yüksek olduğu belirtilmiştir. Cinkılıç (2009) tarafından yapılan araştırmada, ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okul olgunluk düzeylerinde, okul öncesi eğitim alma ve okul öncesi eğitime devam süresinin etkili olduğunu bildirmiştir. Okul öncesi eğitim alma durumunun okuma ve yazma başarısına ve öğrencinin hazır bulunurluk düzeylerine olumlu katkı sağladığı farklı araştırmacılar tarafından bildirilmiştir (Katırcı Ağaçoğlu, 2016; Kazancı, 2017; Özcan, 2014; Tangüner, 2017).

Bu araştırmanın amacı, örgün eğitimin ilk basamağı olan birinci sınıf kademesi öğrencilerinin okuma yazma eğitimine aile bireylerinin katılım düzeylerinin belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda; aile bireylerinin demografik özelliklerinin belirlenmesi, öğrencinin okuma ve yazmaya olan yaklaşımı, alışkanlığı ve tutumunun belirlenmesi, ailelerin okuma yazma eğitimine katkı düzeyi ve bu katılımın öğrencinin okuma ve yazma başarısına etkisinin tespiti hedeflenmiştir. Çalışma kapsamında elde edilen

sonuçlar daha sonra yapılacak araştırmalara referans olması açısından önemlidir.

YÖNTEM

Çalışmanın evrenini, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında İstanbul ilinde birinci sınıfı başarı ile tamamlayarak üst sınıfa geçmiş, ikinci sınıfta öğrenim gören öğrenciler ve aileleri oluşturmaktadır. Evren örnekleme ise devlet ve özel eğitim kurumlarının birinci sınıf şubelerinden başarı ile bir üst sınıfa geçmiş 200 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma, 2018 yılı Eylül ve Ekim aylarında yapılan anket çalışmaları ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırma verileri yüz yüze anket tekniği ve Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)'nin kazanım değerlendirme formu kullanılarak toplanmıştır. Araştırmada kullanılan anket formunda ailenin demografik özellikleri, öğrencinin eğitim bilgileri, öğrencinin okuma yazma alışkanlıklarının belirlenmesi ve ailenin okuma yazma eğitimine katılım düzeyinin belirlenmesine yönelik sorular bulunmaktadır. Bu bölüm öğrencinin aile bireyleri tarafından doldurulmuştur. Değerlendirme formunda ise birinci sınıfı başarı ile tamamlayarak bir üst sınıfa geçmiş olan öğrencilerin okuma ve yazmayı hangi düzeyde öğrendiklerinin tespitine ilişkin kazanımlar bulunmaktadır. Bu kazanımlar Milli Eğitim Bakanlığı'nın Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndan alınmış olup her öğrenci için okuma ve yazma konusunda kazanımlara ulaşmış ulaşmadığı ayrı ayrı değerlendirilmiştir (MEB, 2018). Bu bölüm ise öğrencinin sınıf öğretmeni tarafından doldurularak değerlendirme sonunda puanlama yapılmıştır. Öğrencinin kazanıma ulaşması durumunda 1 puan (yapabiliyor), ulaşamaması durumunda ise 0 puan (yapamıyor) olarak değerlendirilmiştir. Elde edilen puanlama ve öğretmen ifadeleri birlikte irdelenerek öğrencilerin okuma ve yazma başarıları değerlendirilmiştir.

Veri toplama aracının geliştirilmesinde; konu ile ilgili araştırmalar, yayın ve kaynaklar taranmış, benzer anketler incelenmiş, kuramsal çerçeve dikkate alınarak program değerlendirme hakkında araştırma konusuna bağlı kalınarak çeşitli kaynaklardan bilgiler derlenmiş ve eğitim bilimleri dalında uzmanların görüşleri alınmıştır. Aile tutumları ise ailelere kategorize olarak sunulmuş olan seçeneklerden kendilerini algıladıkları tutumu seçmeleri ile belirlenmiştir. Bu araştırmada birincil kaynaklardan anket yöntemi kullanılmış olup nicel veriler elde edilmiştir (Kuş, 2003). Bir

çalışmanın geçerlik ve güvenilirliği, araştırmacı etiğine bağlıdır (Merriam, 2013). Araştırma, başından sonuna kadar Creswell (2013) tarafından belirlenen etik kuralların tümü göz önünde bulundurularak yürütülmüştür. Ayrıca ailelerin anket formlarını içtenlikle ve samimiyetle doldurdıkları varsayılmaktadır. Anket formu oluşturulurken, küçük gruplar üzerinde pilot uygulamalar yapıldı, sorular revize edilerek uzman görüşleri ve danışman eşliğinde son şeklini almıştır. Bu kapsamda araştırmanın yürütülmesine ilişkin gerekli yasal izinler alınmış, katılımcıların araştırmaya katılmasında gönüllülük esas alınmış, araştırma verileri yalnızca bilimsel çalışma kapsamında kullanılmış ve katılımcı bilgileri gizli tutulmuş, toplanan veriler katılımcılar ve ilgililerle paylaşılmıştır. Ayrıca bu araştırma İstanbul ilinde ilköğretim okuluna devam eden ikinci sınıf öğrencileri ile öğrencilerin okuma ve yazma başarısı, aile katılımı ve aile tutumları ile sınırlıdır.

Elde edilen anket verilerinin dijital ortamda saklanması ve grafiklerin hazırlanmasında MS-EXCEL, verilerin istatistiksel analizinde ise SPSS 20.0 (Statistical Package for the Social Sciences) paket programlarından yararlanılmıştır. Anket formunun birinci bölümünde elde edilen veriler yüzde (%) ve frekans (f) değerleri hesaplanarak tablolar halinde verilmiştir. Öğrencinin okuma ve yazma kazanımları sonucunda yapılan puanlamanın bağımsız değişkenler açısından istatistiksel analizleri yapılmıştır. Öğrencinin okuma ve yazma kazanımlarına ulaşma düzeyi sonucunda puanların normalliği Kolmogorov-Smirnov Testi kullanılarak hesaplanmıştır. Test sonuçları anlamlılık değerinin $p < .05$ düzeyinde olduğunu ve dağılımın tüm puanlar için normal olmadığını göstermiştir. Bu çerçevede analizlerde ilişkisiz t-Testinin parametrik olmayan alternatifi Mann Whitney U-Testi ile tek yönlü varyans analizinin normal olmayan dağılımlar için kullanılan alternatifi Kruskal Wallis-Testi kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2002; Pallant, 2005).

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırma kapsamında 200 öğrenci ve aileleri ile yüz yüze anket çalışması yapılmıştır. Katılımcı anne ya da babaların yaş dağılımları incelendiğinde en fazla katılımcının 36-45 yaş grubunda olduğu belirlenmiştir. Katılımcılardan 25 yaş altında ve 56 yaş üstünde olanların sayısı oldukça azdır. Örnekleme oluşturan birinci sınıf öğrencilerinin %45'i kız, %55'i erkektir.

Tablo 1. Okuma ve Yazma Başarısının Cinsiyete Göre Değişimi ve Mann Whitney U-testi Sonuçları

	Düzy	N	\bar{x}	$\pm S$	U	p
Okuma	Kız	90	13.26	5.50	4220.50	.07
	Erkek	110	12.29	5.22		
Yazma	Kız	90	10.20	2.98	4164.50	.05
	Erkek	110	9.28	3.37		

Kız ve erkek öğrencilerin okuma ve yazma başarılarının karşılaştırılması için yapılan Mann Whitney U-testi sonrasında kız ve erkek öğrencilerin okuma başarılarının birbirinden farklı olmadığı ($U_{0.05}=4220.50$), yazma başarılarının ise birbirinden farklı olduğu ($U_{0.05}=4164.50$) bulunmuştur ($p>0.05$). Kız öğrencilerin yazma başarısının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Tablo 1). Yılmaz (2006), okuma ve yazma başarısında kız ve erkek öğrenciler arasında cinsiyetten kaynaklı herhangi bir farkın olmadığını, farkın bireysel farklılıklardan kaynaklı olduğunu ifade etmiştir. Yapılan önceki çalışmalara ve yaygın görüşlerin aksine çalışma kapsamında cinsiyet faktörünün okuma ve yazma başarısı üzerinde etkili olduğu ve istatistiksel olarak farkların anlamlı olduğu bulunmuştur. Bu farkın örnekleme oluşturan öğrencilerin nitel ve nicel farklılıklarından, çalışmaların yapıldığı bölgesel ve zamansal farklılıklardan kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Tablo 2. Okuma ve Yazma Başarısının Öğrencinin Devam Ettiği Okul Türüne Göre Değişimi ve Mann Whitney U-testi Sonuçları

	Düzy	N	\bar{x}	$\pm S$	U	p
Okuma	Devlet	126	11.12	5.41	2297.50	.00*
	Özel	74	15.46	4.01		
Yazma	Devlet	126	8.65	3.33	2110.00	.00*
	Özel	74	11.47	2.06		

* $P<0.05$

Öğrencilerin devam ettikleri okul türü değişkenine göre devlet okulunda ve özel eğitim kurumlarında okuyan öğrencilerin okuma ($U_{0.05}=2297.50$) ve yazma ($U_{0.05}=2110.00$) başarı puanları arasındaki farkın istatistiksel açıdan önemli olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Özel eğitim kurumlarında okuyan öğrencilerin okuma ve yazma başarısının tüm kazanım alanlarında, devlet okulunda okuyan öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Tablo 2). Araştırmada yer alan devlet okulu ve özel okul ayrımında sınıfların mevcutları arasında bir fark olmadığı, fakat ailelerin sosyo-ekonomik düzeyleri arasında fark olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. Okuma ve Yazma Başarısının Okul Öncesi Eğitim Alma Durumuna Göre Değişimi ve Mann Whitney U-testi Sonuçları

	Düzyey	N	\bar{x}	$\pm S$	U	p
Okuma	Evet	157	14.31	4.57	790.00	.00*
	Hayır	43	6.95	3.85		
Yazma	Evet	157	10.57	2.66	1030.50	.00*
	Hayır	43	6.49	3.10		

* $p<0.05$

Okul öncesi eğitim alan ve almayan öğrencilerin okuma ($U_{0.05}=790.00$) ve yazma ($U_{0.05}=1030.50$) başarı puanları arasındaki fark, istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Okul öncesi eğitim alan öğrencilerin okuma ve yazma kazanımında okul öncesi eğitim almayan öğrencilere göre daha başarılı olduğu sonucuna varılmıştır (Tablo 3). Özcan (2014), okul öncesi eğitim alıp almama durumunun okul olgunluğunu etkilediğini; Katırcı Ağaçkiran (2016), ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okuma hızları ve okuduğunu anlama başarılarının okul öncesi eğitim alıp almama durumuna göre, okul öncesi eğitim alanların lehine anlamlı farklılık gösterdiğini; Cinkılıç (2009), okul öncesi eğitimin olumlu etkisinin ilköğretim ikinci sınıf öğrencileri üzerinde devam ettiği tespit edilmiştir.

Tablo 4. Okuma ve Yazma Başarısının Okul Öncesi Eğitim Aldığı Okul Türüne Göre Değişimi ve Mann Whitney U-testi Sonuçları

	Düzy	N	\bar{x}	$\pm S$	U	p
Okuma	Devlet	82	13.32	4.86	2115.00	.00*
	Özel	75	15.39	3.99		
Yazma	Devlet	82	10.06	2.83	2257.50	.00*
	Özel	75	11.13	2.36		

*p<0.05

Okul öncesi eğitimin alındığı okul türü (devlet, özel) ile öğrencilerin okuma ($U_{0.05}=2115.00$) ve yazma ($U_{0.05}=2257.50$) başarı puanları arasındaki fark, istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (p<0.05). Okul öncesi eğitimini özel eğitim kurumlarında alan öğrencilerin okuma ve yazma kazanımında okul öncesi eğitimini devlet okulunda alan öğrencilere göre daha başarılı olduğu sonucuna varılmıştır (Tablo 4).

Tablo 5. Okuma ve Yazma Başarısının Okul Öncesi Eğitim Aldığı Süreye Göre Değişimi ve Kruskal Wallis-testi Sonuçları

	Düzy	N	\bar{x}	$\pm S$	df	χ^2	p	Farkın Kaynağı**
Okuma	1 yıl	82	13.85	4.46	2	7.33	.03*	a-c**
	2 yıl	58	14.41	4.77				
	3 yıl	17	16.12	4.18				
Yazma	1 yıl	82	10.07	2.81	2	11.09	.00*	a-c**
	2 yıl	58	10.83	2.56				
	3 yıl	17	12.12	1.22				

*p<0.05

** Farkın kaynağı(^a1 yıl, ^b2 yıl, ^c3 yıl)

Okuma başarısının okul öncesi eğitim alınan süre ile doğru orantılı olarak arttığı, en fazla okuma başarısının ($\bar{X}=16.12$) okul öncesi eğitimini 3 yıl alan öğrencilerde olduğu gözlenmiştir. Okul öncesi eğitim alınan süre ile çocukların okuma başarıları arasındaki ilişkinin istatistiki açıdan önemli ($U_{0.05, 2}=7.33$) olduğu tespit edilmiştir. Yazma başarısının okul öncesi eğitim alınan süre ile doğru orantılı olarak arttığı, en fazla yazma başarısının ($\bar{X}=12.12$) okul öncesi eğitimini 3 yıl alan öğrencilerde olduğu gözlenmiştir. Okul öncesi eğitim alınan süre ile çocukların yazma başarıları arasındaki ilişkinin istatistiki açıdan önemli ($U_{0.05, 2}=11.09$) olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5). Cinkılıç (2009) tarafından yapılan araştırmada, ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okul olgunluk düzeylerinde, okul öncesi eğitime devam süresi açısından anlamlı fark olduğu görülmüştür. Elde ettiği bulgular çalışmamız bulguları ile paralellik göstermiştir.

Tablo 6. Okuma ve Yazma Başarısının Katkı Sağlayan Aile Bireyelerine Göre Değişimi ve Kruskal Wallis-testi Sonuçları

	Düzye	N	\bar{X}	$\pm S$	df	χ^2	p	Farkın Kaynağı**
Okuma	Anne	122	12.74	5.10	4	17.94	0.00*	a – c
	Baba	42	14.10	5.05				
	Kardeş	17	8.35	5.40				
	Öğretmen	9	15.44	4.10				
	Diğer	10	11.80	6.94				
Yazma	Anne	122	9.69	3.18	4	15.63	0.00*	b – c
	Baba	42	10.10	3.29				
	Kardeş	17	7.82	2.40				
	Öğretmen	9	11.44	3.24				
	Diğer	10	9.70	3.86				

*p<0.05

**Farkın kaynağı (a)Anne, (b)Baba, (c)Kardeş, (d)Öğretmen, (e)Diğer)

Okuma başarısının aile içinde çocuğun evdeki okuma çalışmalarına katkı sağlayan bireye göre değişiklik gösterdiği ve bu değişikliğin istatistiki açıdan önemli ($\chi^2_{0.05, 4}=17.94$) olduğu, yazma başarısının aile içinde çocuğun evdeki yazma çalışmalarına katkı sağlayan bireye göre değişiklik gösterdiği ve bu değişikliğin istatistiki açıdan önemli ($\chi^2_{0.05, 4}=15.63$) olduğu tespit edilmiştir. Okuma başarısında anne ve kardeş, baba ve kardeş katkısı, yazma da ise anne ve kardeş, baba ve kardeş, kardeş ve öğretmen katkısı fark yaratan gruplar olarak belirlenmiştir (Tablo 6). Kovacıoğlu Şeflek (2006), ebeveyn ile okuma yapmanın okul öncesi dönemde belirleyici bir etken olduğunu ancak okula devam etme sürecinde belirleyici olma özelliğini kaybettiğini belirtmiştir.

Tablo 7. Okuma ve Yazma Başarısının Ailelerin Çocuklarına Okuma ve Yazma Materyali Alma Sıklığına Göre Değişimi ve Kruskal Wallis-testi Sonuçları

	Düzyey	N	\bar{x}	$\pm S$	df	χ^2	p	Farkın Kaynağı**
Okuma	Hiç	9	7.67	6.22	3	15.50	.00*	a – b
	Ayda 1 kez	76	11.93	5.67				a – c
	15 günde 1 kez	68	12.72	5.05				a – d
	Haftada 1 kez	47	14.98	4.06				
Yazma	Hiç	9	8.22	3.46	3	10.54	.01*	a – d
	Ayda 1 kez	76	9.05	3.84				b – d
	15 günde 1 kez	68	9.72	2.70				
	Haftada 1 kez	47	10.98	2.34				

*p<0.05

**Farkın kaynağı (a)Hiç, (b)Ayda 1 kez, (c)15 günde 1 kez, (d)Haftada 1 kez)

Okuma başarısının ailelerin çocuklarına okuma ve yazma materyali alma sıklığına göre değişiklik gösterdiği ve bu değişikliğin istatistiki açıdan önemli ($\chi^2_{0.05, 3}=15.50$) olduğu, yazma başarısının ailelerin çocuklarına okuma ve yazma materyali alma sıklığına göre değişiklik gösterdiği ve bu değişikliğin istatistiki açıdan önemli ($\chi^2_{0.05, 3}=10.54$) olduğu tespit edilmiştir (Tablo 7). Aile bireylerinin evde okuma eylemini sürdürmeleri, evde bir

kitaplığın bulunması, evdeki bireylerin kitaplar üzerinde tartışmaları ve fikir alışverişinde bulunmaları, çocuğa çok küçük yaşta kitapla tanışma fırsatı vermeleri çocuğun okuma ilgisinin gelişimine önemli ölçüde katkıda bulunmaktadır (Obalar, 2009).

Tablo 8. Okuma ve Yazma Başarısının Ailelerin Çocuklarının Ödevlerine Yardım İçin Ayırdıkları Süreye Göre Değişimi ve Kruskal Wallis-testi Sonuçları

	Düzyey	N	\bar{x}	$\pm S$	df	χ^2	p	Farkın Kaynağı**
Okuma	≤ 10 dk	18	9.61	5.77				
	11-20 dk	22	12.55	4.94				
	21-30 dk	67	12.79	5.06	4	8.56	.07	-
	31-40 dk	55	13.80	5.33				
	≥ 41 dk	38	12.63	5.62				
Yazma	≤ 10 dk	18	7.78	3.83				
	11-20 dk	22	8.82	3.33				
	21-30 dk	67	9.25	3.32	4	18.09	.00*	a – d
	31-40 dk	55	10.87	2.67				
	≥ 41 dk	38	10.18	2.82				

*p<0.05

**Farkın kaynağı (a \leq 10 dk, b11-20 dk, c21-30 dk, d31-40 dk, e \geq 41 dk)

Okuma başarısı ile ailelerin çocuklarının ödevlerine yardım için ayırdıkları süre arasında istatistiki açıdan anlamlı fark ($\chi^2_{0.05, 4}=8.56$) olduğu, yazma başarısı ile ailelerin çocuklarının ödevlerine yardım için ayırdıkları süre arasındaki farkın istatistiki açıdan anlamlı olduğu ($\chi^2_{0.05, 4}=18.09$) belirlenmiştir. Okuma başarısında gruplar arasında fark gözlenmemiş olup, yazma başarısında çocuklarının ev ödevlerine günlük 10 dk'dan az ve 31-40 dk arası zaman ayıran ailelerin çocukları fark yaratan gruplar olarak

belirlenmiştir (Tablo 8). Ailelerin çocuklarına ayırdıkları zaman arttıkça çocuklarda okuma ve yazma başarısının arttığı tespit edilmiştir. Ailelerinin çocuğun eğitim faaliyetlerine katılımı arttıkça çocukların okuma ve okuduğunu anlama becerilerindeki başarılarının da arttığı belirlenmiştir (Jordan ve diğ., 2000).

Tablo 9. Okuma ve Yazma Başarısının Aile Bireylerinin Evde Kitap Okuma Durumuna Göre Değişimi ve Kruskal Wallis-testi Sonuçları

	Düzyey	N	\bar{x}	$\pm S$	df	χ^2	p
	Evet	76	15.91	3.24			
Okuma	Bazen	84	11.64	5.05	2	52.54	.00*
	Hayır	40	8.95	5.92			
	Evet	76	10.97	2.40			
Yazma	Bazen	84	9.23	3.35	2	21.53	.00*
	Hayır	40	8.25	3.51			

*p<0.05

Okuma başarısı ile aile bireylerinin evde kitap okuma durumu arasındaki farkın istatistiki açıdan anlamlı olduğu ($\chi^2_{0.05, 2}=52.54$), yazma başarısı ile aile bireylerinin evde kitap okuma durumu arasındaki farkın istatistiki açıdan anlamlı olduğu ($\chi^2_{0.05, 2}=21.53$) belirlenmiştir (Tablo 9). Obalar (2009), aile içindeki bireylerin evde okuma eylemini sürdürmeleri, evdeki bireylerin kitaplar üzerinde tartışmaları ve fikir alışverişinde bulunmaları, çocuğa çok küçük yaşta kitapla tanışma fırsatı vermeleri çocuğun okuma ilgisinin gelişimine önemli ölçüde katkıda bulunduğunu bildirmiştir.

Tablo 10. Okuma ve Yazma Başarısının Ebeveynlerin Çocuklarına Karşı Tutumlarına Göre Değişimi ve Kruskal Wallis-testi Sonuçları

	Düzyey	N	\bar{x}	$\pm S$	df	x^2	p	Farkın Kaynağı**
Okuma	Demokratik	46	15.28	4.07	3	24.59	.00*	a – b a – c
	Tutarlı-Kararlı	94	12.47	5.14				
	Yumuşak-Serbest	45	12.31	5.83				
	Baskıcı-Zorlayıcı	15	7.73	4.79				
Yazma	Demokratik	46	10.85	2.43	3	15.10	.00*	a – b a – c
	Tutarlı-Kararlı	94	9.80	3.03				
	Yumuşak-Serbest	45	9.31	3.39				
	Baskıcı-Zorlayıcı	15	6.67	4.13				

*p<0.05

**Farkın kaynağı (aDemokratik, bTutarlı-Kararlı, cYumuşak-Serbest, dBaskıcı-Zorlayıcı)

Ebeveynlerin demokratik ya da tutarlı ve kararlı tutumlarının çocuklarının okuma başarısını olumlu etkilediği ve aralarındaki farkın istatistiki açıdan oldukça önemli olduğu ($x^2_{0.05, 3}=24.59$), yazma başarısını olumlu etkilediği ve aralarındaki farkın istatistiki açıdan oldukça önemli olduğu ($x^2_{0.05, 3}=15.10$) belirlenmiştir. Okuma başarısında çocuklarına demokratik ve tutarlı-kararlı tutum sergileyen ailelerin çocukları, yazma başarısında da demokratik ve tutarlı-kararlı tutum sergileyen ailelerin çocukları fark yaratan gruplar olarak belirlenmiştir (Tablo 10). Satır (1996) yaptığı bir araştırmada, çocuğuna yakın ilgi gösteren, çocuğun başarısını övücü sözlerle destekleyen, çocuğu başarısız olduğunda ise olumlu sözlerle yüreklendiren ailelerin çocuklarının okul başarılarının daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır. Çalışma bulguları da benzer şekilde çocuklara demokratik, tutarlı ve kararlı tutumun başarıya olumlu etkisini ortaya koymaktadır.

SONUÇ

Örgün eğitimin ilk basamağı olan birinci sınıf kademesi öğrencilerinin okuma yazma eğitimine aile bireylerinin katılım düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada, oldukça önemli sonuçlar elde edilmiştir. Kız ve erkek öğrencilerin okuma başarılarının istatistiksel anlamda birbirinden farklı olmadığı, yazma başarılarının ise birbirinden farklı olduğu, kız öğrencilerin yazma başarısının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Tablo 1). Özel eğitim kurumlarında okuyan öğrencilerin okuma ve yazma başarısının devlet okulunda okuyan öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır (Tablo 2). Okul öncesi eğitim alan öğrencilerin okuma ve yazmada okul öncesi eğitim almayan öğrencilere göre daha başarılı olduğu tespit edilmiştir (Tablo 3). Okul öncesi eğitimini özel eğitim kurumlarında alan öğrencilerin okuma ve yazmada daha başarılı olduğu tespit edilmiştir (Tablo 4). Okul öncesi eğitim alınan süre arttıkça okuma ve yazma başarısının arttığı sonucuna varılmıştır (Tablo 5). Çocuğun okuma ve yazma çalışmalarına evde en fazla katkıyı annelerin gösterdiği, en yüksek başarının öğretmen katkısı ile olduğu, babanın katkısının anneye göre daha fazla başarıya etki ettiği tespit edilmiştir (Tablo 6). Okuma ve yazma materyali sık alınan çocukların okuma ve yazma başarısının daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Tablo 7). Ebeveynlerin çocuklarının okuma ve yazma çalışmalarına yardım için ayırdıkları süre ile okuma başarısı ve yazma başarısı ile arasındaki farkın istatistiksel açıdan önemli olduğu sonucuna varılmıştır (Tablo 8). Aile bireyleri evde kitap okuyan ve buna tanıklık eden çocukların okuma ve yazma başarısının daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır (Tablo 9). Çocukların okuma ve yazma başarısının demokratik ya da tutarlı ve kararlı ebeveynlerin çocuklarında daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Tablo 10).

ÖNERİLER

Çocukların okumaya karşı tutumlarını etkileyen faktörlerin (fiziksel, psikolojik, biyolojik vb.) araştırılması önerilmektedir. Çocukların okuma ve yazma durumları ve aile katılımı üzerine gözleme dayalı farklı araştırmalar yapılabilir. Aileler, çocukları okuma ve yazmayı kendi başına bir alışkanlık haline getirene kadar çocuklarına zaman ayırmaları gerektiği konusunda bilgilendirilmelidir. Öğrenci başarısını olumsuz etkileyecek düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip ailelerin çocuklarını eğitim ortamında eşit şartlara

ulaştırabilecek yeni projeler üretilmelidir. Çocukların okuma ve yazma başarısını arttırmaya yönelik okul yöneticileri, öğretmen ve aileleri iş birliğine teşvik edilmelidir. Bu çalışmanın yeni yapılacak çalışmalara referans olarak rehberlik etmesi beklenmektedir.

Kaynakça

- Anderson, K.J. ve Minke, K.M. (2007). Parent Involvement in Education: Toward An Understanding of Parents Decision Making. *The Journal of Educational Research*, 100: 311-323.
- Aşıcı, M. (2007). Etkinliklerle Türkçe Öğretimi. *İlköğretimde Alan Öğretimi*, Ed. Oktay, A. ve Polat Unutkan, Ö., İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Başaran, İ.E. (1996), *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Gül Yayınevi.
- Becker, H.J. ve Epstein, J.L. (1982). Parent Involvement: A Survey of Teacher Practices. *The Elementary School Journal*, 83(2): 85-102.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Cinkılıç, H. (2009). *Okul Öncesi Eğitimin İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okul Olgunluğuna Etkisinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Creswell, J.W. (2013). *Araştırma Deseni: Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları*, Ed. Demir, S.B., İstanbul: Eğiten Kitap.
- Çelenk, S. (2002). İlkokuma-Yazma Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşleri. *İlköğretim Online*, 1(2): 40-47.
- Ekşi, A. (1990). *Çocuk, Genç, Anne, Baba*. İstanbul: Bilgi Yayınevi.
- Jordan, G.E., Snow, C.E., Porche, M.V. (2000). The Effect of A Family Literacy Project on Kindergarten Students' Early Literacy Skills. *Reading Research Quarterly*, 35(4): 524-546.

- Katırcı Ağačkıran, Z. (2016). *İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Başarılarının ve Okuma Hızlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Kazancı, E.E. (2017). *İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Türkçe İfade Edici ve Alıcı Dil Gelişimlerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- Kıncal, R.Y. (1993). Aile ve Eğitim. *Eğitim Dergisi*, 5: 63-69.
- Kovacıoğlu Şeflek, N. (2006). *İlköğretim İkinci Sınıflarında Aile Çevresi ve Çocuğun Okumaya Karşı Tutumu İle Okuduğunu Anlama Becerisi Arasındaki İlişkiler*. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul
- Kuş, E. (2003). *Nitel Nitel Araştırma Teknikleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Merriam, S.B. (2013). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*. Ed. Turan, S., Ankara: Nobel Yayınevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2018). *Türkçe Dersi Öğretim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Mullis, R.L., Mullis, A.K., Cornille, T.A., Ritchson, A.D., Sullender, M.S. (2004). *Early Literacy Outcomes and Parent Involvement*. Technical Report No: 1, Florida State University, Florida
- Obalar, S. (2009). *İlköğretim 1.Sınıf Öğrencilerinin İlk Okuma Yazma Becerileri ile Sosyal Duygusal Uyum ve Zekâ Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Oktay, A. (2002). *Yaşamın Sihirli Yılları*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Özcan, E. (2014). *Birinci Sınıf Öğrencilerinin Bilişsel Okul Olgunluğu Düzeylerinin Okuma Yazmayı Öğrenme Sürecine Olan Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Pallant, J. (2005). *SPSS Survival Manual. A Step by Step Guide to Data Analysis Using SPSS*. Australia: Allen and Unwin.

- Satır, S. (1996). *Baba Davranışları ve Akademik Başarıyı Artırmaya Yönelik Anne-Baba Eğitim Gereksinmelerinin Belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Tangüner, D. (2017). *Okul Öncesi Eğitim Almış ve Almamış İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okula Uyum Düzeyi ve Anksiyete Düzeyi*. Yüksek Lisans, İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Tuğrul, B. (1993). Okul Öncesi Dönemde Etkin Öğrenme Modeli. 9. *Ya-Pa Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri*, Ankara, 22-25 Mayıs 1993.
- Yeleğen, M. (1997). *İlk Okuma Yazma Öğretimi*. İzmir: İz Yayın Dağıtım.
- Yılmaz, Ö. (2006). *Okuma Becerisini Çözümleme Yöntemi İle Kazanan İlköğretim Okulu İkinci Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama, Okuma Hızı Ve Okumada Doğruluk Düzeyleri*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.